

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 433/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **obchodnej spoločnosti M.J.A. PLUS s. r. o.**, Silvánska 29, Bratislava, IČO 48 340 383, zastúpenej JUDr. Lucia Kolníková, advokátska kancelária, s. r. o., Pri Suchom mlyne 6, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Lucia Kolníková, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 126/2020-236 z 24. februára 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 315/2021 z 28. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 13. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 126/2020-236 z 24. februára 2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 315/2021 z 28. septembra 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov zrušil a vec im vrátil na ďalšie konanie, priznal jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 15 C 116/2018 sa sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne domáhala proti Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), zaplatacia sumy 890 000 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody (ušlého zisku) spôsobenej jej nezákonným rozhodnutím Okresného úradu Nitra č. OU-NR-OVBP2-2016/013966-02 zo 16. marca 2016 (ďalej aj „nezákonné rozhodnutie“) a jeho nesprávnym úradným postupom.

3. Rozsudkom č. k. 15 C 116/2018-170 z 21. júla 2020 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) okresný súd žalobu sťažovateľky zamietol v celom rozsahu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3.1. Na základe vykonaného dokazovania zistil, že [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ktorá zmluvou o postúpení pohľadávok z 5. júna 2017 postúpila uplatnenú pohľadávku na sťažovateľku, pozn.) podala ako stavebník žiadosť o vydanie stavebného povolenia na stavbu „*Obchodné centrum [REDAKOVANÉ]*“. Mesto [REDAKOVANÉ] (ďalej len „stavebný úrad“) vydalo 20. augusta 2015 stavebné povolenie, ktoré bolo rozhodnutím Okresného úradu Nitra ako odvolacieho orgánu zo 4. novembra 2015 zrušené a vec bola vrátená stavebnému úradu, ktorý následne 28. decembra 2015 vydal v poradí druhé stavebné povolenie. O odvolaní ďalšieho účastníka konania rozhodol Okresný úrad Nitra 16. marca 2016 tak, že rozhodnutie stavebného úradu opätovne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Na základe oznámenia [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] podal prokurátor Krajskej prokuratúry v Nitre proti predmetnému rozhodnutiu zo 16. marca 2016 protest, ktorému bolo vyhovené rozhodnutím Ministerstva dopravy Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) z 27. júna 2016, potvrdeným rozhodnutím ministra zo 17. októbra 2016. V zmysle názoru ministerstva vydal Okresný úrad Nitra 24. novembra 2016 rozhodnutie, ktorým potvrdil stavebné povolenie vydané stavebným úradom 28. decembra 2015. Predmetné rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 16. decembra 2016.

3.2. Obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] uzatvorila 12. januára 2015 zmluvu o budúcej kúpnej zmluve podľa § 289 a nasl. Obchodného zákonníka ako budúci predávajúci s [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ako budúcim kupujúcim. Predmetom zmluvy boli tam bližšie konkretizované pozemky, pričom kúpna cena bola dohodnutá na sumu 2 050 000 eur bez dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“). V zmysle zmluvy bola výzvu na uzatvorenie budúcej kúpnej zmluvy oprávnená vykonať ktorákoľvek zmluvná strana, v prípade ak do 31. marca 2016 boli kumulatívne splnené dve podmienky, a to a) existencia právoplatného stavebného povolenia a b) existencia zmluvy o budúcej nájomnej zmluve s [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Keďže [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nesplnila ani v predĺženej lehote podmienku predloženia právoplatného stavebného povolenia, došlo k zániku účinkov zmluvy o budúcej zmluve. Následne [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ako predávajúci uzavrela 3. mája 2017 zmluvu o predaji podniku s kupujúcim – [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], pričom súčasťou podniku boli aj práva a povinnosti vyplývajúce z nájomnej zmluvy z 18. augusta 2015 a zo zmluvy o budúcej zmluve o zriadení vecného bremena z 3. novembra 2015, ako aj práva a povinnosti z rozhodnutí, medzi ktorými sú uvedené územné rozhodnutie, ako aj stavebné povolenia z 20. augusta 2015 a 28. decembra 2016. Kúpna cena za predaj podniku predstavovala sumu 1 160 000 eur bez DPH. Sťažovateľkou uplatnená suma 890 000 eur teda predstavuje ušlý zisk v podobe rozdielu medzi

kúpnu cenou dohodnutou v zmluve o budúcej kúpnej zmluve z 12. januára 2015 a kúpnu cenou dohodnutou v zmluve o predaji časti podniku spolu s príslušenstvom z 3. mája 2017.

3.3. Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľka neunesla dôkazné bremeno vo vzťahu k naplneniu predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Uviedol, že sťažovateľkou požadovaná náhrada ušlého zisku predstavuje rozdiel v kúpnych cenách z dvoch odlišných typov zmlúv, najmä pokiaľ ide o ich predmet. V zmluve o budúcej kúpnej zmluve mali byť predmetom výlučne tam špecifikované nehnuteľnosti nezaťažené žiadnymi vecnými právami alebo akýmikoľvek inými právami tretích osôb, pričom neexistovala žiadna zmluva alebo dohoda, či návrh takej zmluvy (dohody), na základe ktorých by mohla vecná táraha alebo vecné či iné právo tretej osoby vzniknúť. Predmetom zmluvy o predaji časti podniku však okrem uvedených nehnuteľností boli aj práva a povinnosti z nájomnej zmluvy z 18. augusta 2015 uzatvorenej s mestom [REDAKOVANÉ] ako prenajímateľom, ako aj zo zmluvy o budúcej zmluve o zriadení vecného bremena z 3. novembra 2015, pričom súčasťou podniku boli aj záväzky vyplývajúce z ďalších zmlúv tvoriacich prílohu danej zmluvy. S ohľadom na jednoznačnú odlišnosť týchto zmlúv okresný súd nepovažoval výpočet uplatňovanej náhrady škody vo forme ušlého zisku za dôvodný. Súčasne skonštatoval, že nebola preukázaná ani príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou, keďže aj [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ako stavebník prispela k tomu, že k vydaniu stavebného povolenia došlo až 28. decembra 2015, keďže žiadosť podala s dlhším časovým odstupom od uzavretia zmluvy a konanie muselo byť prerušené z dôvodu nedostatkov na jej strane, pričom musela vzhľadom na všetky okolnosti a zákonom stanovené lehoty vedieť, že nie je reálne, aby ani v predĺženej lehote do 31. marca 2016 splnila obidve podmienky stanovené v zmluve o budúcej zmluve. S ohľadom na veľký počet účastníkov stavebného konania nemohol stavebník ani predpokladať, v akých lehotách a či vôbec bude predmetné stavebné povolenie vydané, preto podľa názoru okresného súdu súviseli zmluvné vzťahy [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] výlučne s jej podnikateľskou činnosťou, pričom bolo jej povinnosťou zväžiť všetky možné následky a riziká a tomu prispôbiť aj svoje aktivity.

4. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4.1. V celom rozsahu sa stotožnil so záverom okresného súdu, že medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody v podobe ušlého zisku nebola daná príčinná súvislosť. Súd prvej inštancie sa dôsledne zaoberal podstatnými rozdielmi v zmluvách uzavretých právnou predchodkyňou sťažovateľky. Okrem tvrdenia, že nový kupujúci nechcel pristúpiť na pôvodnú kúpnu cenu, však sťažovateľka žiadnym spôsobom nezdôvodnila, z akých dôvodov za takú krátku dobu od uplynutia lehoty stanovenej v zmluve o budúcej zmluve malo dôjsť k podstatnému zníženiu hodnoty daných nehnuteľností (o sumu 890 000 eur).

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

6.1. Vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že po oboznámení sa s obsahom odvolacích dôvodov a podaním sťažovateľky z 13. januára 2021 označeným ako „*Argumentačné upresnenie dôvodov odvolania*“ bol správny postup odvolacieho súdu, ktorý na dané podanie doručené po uplynutí zákonnej odvolacej lehoty neprihliadol v súlade s § 365 ods. 3 CSP. Hoci uvedeným podaním nedošlo k rozšíreniu, resp. zmene odvolacích dôvodov, pokiaľ išlo o označenie zákonných ustanovení jednotlivých odvolacích dôvodov a sťažovateľka túto svoju neskoršiu rozšírenú argumentáciu podradila pod už v odvolaní uvedené odvolacie dôvody, z hľadiska obsahového uviedla nové, skôr neuplatnené argumenty predstavujúce neprípustné rozšírenie odvolacích dôvodov. V ďalšej časti odôvodnenia najvyšší súd podrobne tento svoj záver vysvetlil dôkladným porovnaním námietok obsiahnutých v odvolaní a v argumentačnom upresnení. Za nedôvodné považoval aj tvrdenie sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajského súdu, ktorý odpovedal na odvolaciu argumentáciu vo vzťahu k splneniu predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu. Vadu zmätočnosti nezhliadol ani v postupe okresného súdu, ktorý neprihliadol na prílohy zmluvy o predaji časti podniku a v tomto smere uviedol, že sťažovateľka mala vedomosť o obsahu týchto príloh a o skutočnostiach v nich obsiahnutých, ktoré boli v jej prospech, a preto ak tento dôkaz súdu sama neposkytla a ani nenavrhla súdu doplnenie dokazovania, nemôže prenášať svoju zodpovednosť za výsledok sporu v jej neprospech na údajné procesné pochybenia súdov. Dodal, že túto námietku sťažovateľka uplatnila až v dovolaní, a preto ju dovolací súd ani nemohol pre nedostatok svojej právomoci posudzovať.

6.2. Pokiaľ ide namietané nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd skonštatoval neopodstatnenosť sťažovateľkou vymedzenej právnej otázky týkajúcej sa existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci a vznikom škody, pri ktorej riešení sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (sp. zn. 6 MCdo 11/2010, 7 Cdo 27/2011, 3 Cdo 313/2019), že „*príčinou škody môže byť len tá skutočnosť, že bez nej by škodný následok nevznikol. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, ale musí ísť o príčinu podstatnú.*“. Rozhodnutie krajského súdu bolo založené na viacerých právnych záveroch, ktoré ho viedli k potvrdeniu rozsudku okresného súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľky, pričom každý aj len samostatne mal za následok jej neúspech v spore. Súdny nižších inštancií totiž žalobu zamietli z dôvodu neunesenia dôkazného bremena sťažovateľky vo vzťahu k existencii uplatnenej škody v podobe ušlého zisku a súčasne na tom základe, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi uplatnenou škodou a nezákonným rozhodnutím. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je daná iba v tom prípade, ak sú kumulatívne splnené všetky zákonné predpoklady (existencia škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom a škodou). To znamená, že pre zamietnutie žaloby sťažovateľky tak v danom prípade postačoval len samotný záver o neexistencii predpokladu uplatnenej škody. Sťažovateľka však svoju dovolaciu otázku formulovala len vo vzťahu k predpokladu príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, no žiadnym spôsobom nerozporovala súdmi konštatovaný záver o neexistencii škody ako samostatného dôvodu zamietnutia žaloby. Dovolací súd preto uzavrel, že zodpovedanie dovolacej otázky sťažovateľky by malo len akademický charakter.

6.3. Druhú dovolaciu otázku sťažovateľky vymedzenú podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v znení, „*či je súdom riadne vykonaný dôkaz listinou, ak nebola vykonaná ako dôkaz jej neoddeliteľná*

súčasť, prílohy, ktoré sú povinne zverejňované vo verejnom registri a ktorých vykonanie ako dôkaz je pre právne posúdenie veci nevyhnutné“, nepovažoval najvyšší súd za právnu otázku významnú z hľadiska jej dopadu na napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Táto sa viaže k procesnému postupu súdu prvej inštancie v konaní, a nie k samotnému rozhodnutiu a jeho právnym záverom o nenaplnení predpokladov zodpovednosti štátu za škodu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti atakuje napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu a po rekapitulácii skutkového stavu namieta, že:

a) postup odvolacieho súdu (aprobovaný najvyšším súdom), ktorý neprihliadol na jej podanie z 13. januára 2021 označené ako „*argumentačné upresnenie dôvodov odvolania*“, s odkazom na § 365 ods. 3 CSP predstavuje tzv. nadmerný formalizmus, keďže v danom prípade rozhodne nešlo o uvádzanie nových skutočností či dôkazov;

b) preskúmanie logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti hodnotenia dôkazov je súčasťou posudzovania práva na spravodlivý proces, preto je hodnotenie dôkazov preskúmateľné aj v dovolacom konaní v rámci § 420 písm. f) CSP. Z tohto dôvodu predstavuje zásah do jej práva na spravodlivé súdne konanie arbitrárny záver dovolacieho súdu o nemožnosti revízie vykonaného dokazovania a z neho vyvodeného skutkového zistenia;

c) najvyšší súd jej dovolanie odmietol v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP ako neprípustné, hoci splnila všetky podmienky na meritórny prieskum. Tvrdí, že v dovolaní jasne a zrozumiteľne vymedzila relevantné právne otázky, pričom je zrejmé, že za nesprávne vyriešenú právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu považovala otázku posúdenia uplatňovanej škody vo forme ušlého zisku podľa § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. (ktoré bolo súdmi nižšej inštancie ignorované), ako aj otázku príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou. Z obsahu jej dovolania je pritom možné vyčítať uvedenie právneho posúdenia veci, ktoré považuje za nesprávne, ako aj uvedenie toho, v čom spočíva táto nesprávnosť. Konštatovanie najvyššieho súdu, že sťažovateľka nerozporovala záver konajúcich súdov o neexistencii škody ako samostatného dôvodu zamietnutia žaloby je nesprávny a svojvoľný. Zreteľne totiž namietala, že ak súdy riadne neposúdili zmluvu o predaji podniku, nemohli ani správne posúdiť existenciu škody. Ak je súčasťou podniku nehnuteľnosť, na prevod vlastníckeho práva k nej sa nevyžaduje uzavretie kúpnej zmluvy podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka;

d) záver o nedostatku príčinnej súvislosti je v extrémnom nesúlade s vykonanými a správne vyhodnotenými dôkazmi. V tomto smere zopakovala, že vydanie nezákonného rozhodnutia je prvotnou príčinou, pre ktorú sa nemohla zrealizovať obchodná transakcia o predaji pozemkov s právoplatným stavebným povolením, na základe zmluvy o budúcej kúpnej zmluve uzavretej 12. januára 2015, v ktorej bola dohodnutá kúpna cena 2 050 000 eur. Prvotná príčina tak bezprostredne vyvolala ako následok ďalšiu príčinu, a to neuzavretie kúpnej zmluvy najneskôr do 31. mája 2016, čo následne viedlo k vzniku škody vo forme ušlého zisku predstavujúceho rozdiel medzi kúpnymi cenami dohodnutými v zmluve o budúcej kúpnej zmluve a v zmluve o predaji podniku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu označených práv podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu:

8. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 8/2022).

9. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd identifikoval v sťažnostnej argumentácii iba jednu výhradu týkajúcu sa svojvoľnej aplikácie § 365 ods. 3 CSP odvolacím súdom a neprihliadnutia na jej podanie označené ako „*argumentačné upresnenie dôvodov odvolania*“.

10. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka predmetnú námietku subsumovateľnú pod vadu zmätočnosti spočívajúcu v porušení práva na spravodlivý proces vznesla aj v podanom dovolaní, ktorého prípustnosť vyvodzovala aj z § 420 písm. f) CSP. Keďže v rámci uplatnenej dovolacej právomoci sa najvyšší súd sťažovateľkou vznesenou dovolacou námietkou (totožnou s tou, ktorú predostiera v ústavnej sťažnosti) riadne zaoberal, je vo vzťahu k časti ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu, vylúčená právomoc ústavného súdu (obdobne IV. ÚS 468/2018, IV. ÚS 245/2022). Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol túto časť ústavnej sťažnosti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

11. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval neprípustnosť dovolania sťažovateľky, ktoré odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP. Ústavný súd sa preto s prihliadnutím na svoje postavenie ochrancu ústavnosti zameril pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti na posúdenie, či rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky zo strany najvyššieho súdu nevybočilo z mantinelov ústavne konformného posúdenia jeho vlastnej právomoci.

12. Ústavný súd považuje za žiaduce v tejto súvislosti pripomenúť, že si plne uvedomuje úlohu najvyššieho súdu v civilnom procese, ktorý rozhoduje ako dovolací súd v už právoplatne skončenom spore. Rešpektuje aj jeho vlastnú diskreciu vo vzťahu k posudzovaniu prípustnosti a dôvodnosti dovolania, čo však nevyklučuje, aby v konaní o ústavnej sťažnosti následne preskúmal, či právomoc najvyššieho súdu bola realizovaná ústavne konformným spôsobom. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom jeho kontroly iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

13. Po náležitom preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia a predloženého dovolania sťažovateľky však pochybenie ústavnoprávnej intenzity v posudzovanej veci ústavný súd nezistil.

14. Z rozhodnutí pripojených k ústavnej sťažnosti je zrejmé, že dôvod zamietnutia žaloby sťažovateľky tkvie v neunesení dôkazného bremena, ktoré ju zaťažovalo, a to pokiaľ ide preukázanie všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Sťažovateľka podľa konajúcich súdov nepreukázala existenciu škody a rovnako ani príčinnej súvislosti medzi vzniknutou škodou a nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci.

15. Ústavný súd už judikoval, že právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty podlieha (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie (II. ÚS 467/08, ZNaU 106/2008). Zmyslom a účelom zákona č. 514/2003 Z. z. je v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy ustanoviť podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho úradným postupom, ktoré boli neskôr posúdené ako nezákonné.

16. Napriek tomu, že základné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci vyplýva priamo z čl. 46 ods. 3 ústavy, právomoc rozhodovať o uplatnených nárokoch je primárne doménou všeobecných súdov. Ide o otázku tzv. podústavného práva, do ktorého riešenia nie je ústavný súd oprávnený akokoľvek vstupovať, pretože by išlo o neprípustný zásah do rozhodovacej činnosti nezávislých orgánov verejnej moci. Výnimku by, ako už bolo uvedené, predstavovalo napríklad porušenie procesných pravidiel zakladajúcich porušenie základného práva na súdnu ochranu alebo vyslovenie úplne extrémnych právnych záverov, ktoré by vybočovali z interpretačných metód, či vôbec nemali oporu v skutkových zisteniach (pozri napr. č. k. I. ÚS 131/2020).

17. Sťažovateľka svojou sťažnostnou argumentáciou spochybňuje konštatovanie najvyššieho súdu, že prípustnosť dovolania nezakladá nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (bod 23 napadnutého uznesenia). Tento podľa sťažovateľky nesprávny záver odporuje judikatúre ústavného súdu a je tak dôvodom na jeho kasačný zásah. V danom prípade však ústavný súd považuje za podstatné to, že námietky týkajúce sa nedostatkov v procese obstarávania skutkových podkladov a tiež nesprávneho hodnotenia výsledkov dokazovania sťažovateľka neuplatnila v rámci odvolacieho konania, čím zanedbala svoju povinnosť využiť všetky prostriedky na ochranu svojich práv, čo najvyšší súd viedlo k záveru o nedostatku jeho právomoci na preskúmanie danej dovolacej námietky. Tento prijatý záver najvyššieho súdu hodnotí, ktorý sťažovateľka v ústavnej sťažnosti napokon ani nerozporuje ako ústavne akceptovateľný a nevidí dôvod zasahovať do uvedeného postoja dovolacieho súdu. Napokon je potrebné dodať, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ani neuvádza žiadne zjavné rozpory, protirečenia, úvahy a závery v rozpore s prirodzenou logikou a pod., ktoré by vnášali relevantné pochybnosti ústavnoprávneho charakteru do procesu hodnotenia vykonaných dôkazov, ale svojou sťažnostnou argumentáciou len vyjadruje nesúhlas so všeobecným odôvodnením najvyššieho súdu o tom, čo zakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. V rámci posúdenia dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sa najvyšší súd súčasne vyčerpávajúco vyjadril aj k dovolacej námietke sťažovateľky o neprihliadnutí

na jej argumentáciu obsiahnutú v podaní z 13. januára 2021 doručenom až po uplynutí odvolacej lehoty, pričom zrozumiteľne vysvetlil, že postup odvolacieho súdu bol správny, keďže predmetné podanie obsahovalo nové (v odvolaní neuplatnené) argumenty, čo znamená, že išlo o neprípustné rozšírenie odvolacích dôvodov. Následne v bode 15 napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dôkladným porovnaním obsahu odvolania a daného podania špecifikoval, ktoré konkrétne argumentačné línie nebolo možné podriaadiť pod žiadny z argumentov uvedených v odvolaní sťažovateľky. V ústavnej sťažnosti pritom sťažovateľka vyjadruje nesúhlas s týmto právnym názorom najvyššieho súdu tvrdiac, že odvolací súd bol povinný na jej podanie prihliadať, pretože neobsahovalo žiadne nové skutočnosti a dôkazy. Ide však o strohú argumentáciu, ktorá aj s ohľadom na dôvody poskytnuté najvyšším súdom nemá spôsobilosť posunúť túto vec do ústavnoprávnej roviny.

19. Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu sa ústavný súd plne stotožňuje s konštatovaním sťažovateľky (vychádzajúcim z jeho ustálenej judikatúry), že najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktne len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil na konkrétnom mieste (riadku) svojho podania. To však nebol prípad sťažovateľky, keďže najvyšší súd týmto spôsobom pri posudzovaní prípustnosti jej dovolania rozhodne nepostupoval.

20. Najvyšší súd založil svoje rozhodnutie na premise, že prvá sťažovateľkou sformulovaná dovolacia otázka podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je irelevantná z dôvodu, že od jej vyriešenia nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (nadväzujúce na právne závery prvoinštančného súdu), pričom jej zodpovedanie by v danom prípade malo len akademický charakter bez možnosti ovplyvnenia výsledku konania v tejto veci. Najvyšší súd konkrétne uviedol, že daná právna otázka sa týkala len jednej z troch podmienok, ktorých kumulatívne splnenie sa vyžaduje na vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, ako aj nezákonným rozhodnutím. Sťažovateľka podľa dovolacieho súdu touto právnou otázkou atakovala len nesprávne právne posúdenie existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, avšak konajúce súdy na základe vykonaného dokazovania jednoznačne ustálili, že sťažovateľka neuniesla dôkazné bremeno ani v súvislosti s preukázaním existencie škody. Tento záver však sťažovateľka nenamietala. Žaloba sťažovateľky tak bola zamietnutá z viacerých samostatných dôvodov (body 29 a 30 napadnutého uznesenia). Ak sťažovateľka brojí proti predmetnému záveru najvyššieho súdu z dôvodu, že v jej dovolaní bola obsiahnutá aj námietka týkajúca sa nesprávnosti záveru konajúcich súdov o neexistencii škody, ústavný súd uvádza, že v rámci svojej dovolacej argumentácie sťažovateľka vytýkala okresnému súdu a krajskému súdu nevykonanie listinného dôkazu – príloh k zmluve o predaji podniku, čo podľa jej názoru malo za následok nesprávne posúdenie otázky existencie škody. Podstatné je však to, že sťažovateľka uvedené tvrdila v previazanosti na námietku nedostatočného zistenia skutkového stavu, ktorú však, ako už bolo uvedené (bod 17), neuplatnila v podanom odvolaní, čím krajskému súdu znemožnila na ňu reagovať. Uvedené pochybenie nie je možné naprávať v dovolacom konaní či v konaní o ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd preto správne (v rámci posúdenia jej druhej dovolacej otázky) konštatoval, že svojou dovolacou argumentáciou sa sťažovateľka snaží spochybniť správnosť zisteného skutkového stavu a vyhodnotenie dôkazov, ktoré viedli súdy nižších inštancií k záveru, že svoj nárok na náhradu škody nepreukázala (bod 32 napadnutého uznesenia).

21. Aj pokiaľ ide o posúdenie druhej dovolacej otázky vymedzenej sťažovateľkou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ústavný súd považuje odpoveď najvyššieho súdu za dostatočnú. Najvyšší súd zrozumiteľne objasnil, že predmetná otázka nemá žiaden dopad na rozhodnutie odvolacieho súdu, ale týka sa procesného postupu súdu prvej inštancie.

22. Ústavný súd tak uzatvára, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala existenciu vady zmätočnosti, ako aj nesprávnosť právneho posúdenia veci. Nemožno preto súhlasiť so sťažovateľkou, že najvyšší súd procesne nesprávne odmietol jej dovolanie a mal pristúpiť k jeho meritórnemu prieskumu. Uplatnený spôsob interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov považuje ústavný súd za ústavne konformný, nepopierajúci ich účel a význam, preto podľa jeho názoru nedošlo k zásahu do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preto odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

24. Keďže ústavný súd v posudzovanej veci nevzhliadol porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, konštatuje, že v danom prípade nič nesignalizuje ani porušenie jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Z toho dôvodu odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 15. augusta 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu